

# הזימור השבועי

## בספר הקדוש

### תזמור דבורה

כפי שנמסר בקצרה מדי שבוע על ידי מורנו הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א מו"צ בעיה"ק ירושלים תובב"א, מח"ס 'דברי מאיר' ועוד

תומר דבורה פרק ה': "כיצד ירגיל האדם עצמו במידת החסד" (א) ~ "אהבת ה' ~ נמסר ביום ב' כ"ג סיון תשפ"ו גיליון מס' 35

הקדמה:

אנחנו עוסקים כבר תקופה ארוכה ב"ה בספרה"ק "תומר דבורה" שחיבר המקובל האלוף ר' משה קורדובר זיע"א, העוסק כולו בהליכה שלנו בדרכי ה' יתברך, ואנחנו עוסקים כבר ב"ה בפרק ה' שאותו נחילת היום, והוא עוסק בעניין: "כיצד ירגיל האדם עצמו במידת החסד", והיום נלמד את הפסקה הראשונה שבו עוסקת בעניין: "אהבת ה'", ושמה תאמר: מה הקשר בין "חסד" ל"אהבת ה'" ? נבאר בס"ד:

ונקדים בעניין החסד שבין בני אדם שפרט חשוב ממנו הוא הצדקה: למדתי אתמול עם החברותא היקר הבה"ח אליסף מרדכי שיחי' בספר "קיצור שולחן ערוך" (הל' צדקה) המביא בהתחלה מדברי רבינו הרמב"ם זיע"א שהצדקה {וממילא גם החסד – וכמו שנראה בע"ה} הם מוכרחים מג' טעמים: א. כי האדם מבקש כל הזמן את צרכיו מאת ה' יתברך בתפילה, ואם אדם מבקש ממנו ואינו נותן לו איך יעני פניו לבקש מהקב"ה? ב. כמו שאמרו חז"ל: "גלגל הוא החורר בעולם" ואו הוא או בנו או בן בנו יכולים להיות עניים ח"ו, וכמו שהוא אינו נותן לאחרים זה יכול להתנגס בו, ג. כי אין הכסף שלו אלא של הקב"ה, וודאי שהביא לו לתת ממנו גם לאחרים, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה: "כי ממך הכל ומידך נתנו לך", והיינו שהכול הוא של ה' יתברך ואנחנו מביאים לו משל עצמנו! (וגם זה קשור למה שנלמד היום בס"ד) (ויש לציין כאן לדברי רבינו הרמב"ם זיע"א) (מובא בספר "אהבת חסד" לרבינו ה"חפץ חיים" זיע"א) שיש לתת הרבה נתינות קטנות בצדקה, ואחד הטעמים בזה כי ע"י כך הוא מכניס בעצמו מידת הנהיגה! (זה קשור להל"ל).

ואם כבר הזכרתי עניין הצדקה והחסד נביא עוד פרט בזה שלמדנו היום בהלכות: ידוע שעיקר דין מעשר כספים (הנובע מפורש צדקה) הוא לעניים, אך מותר לקנות ממנו גם ספרים באופן שלא יכול לקנותם מכסף אחר, ויש להשאלים גם לציבור ולכן צריך לכתוב עליהם: "נקנה מכסף מעשר", והתחדש היום חידוש גדול בזה עם מורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א: פעמים שזה מצווה מעיקר הדין, וכגון שהעני מתבייש והוא מקבל צדקה ומביא ספר בתמורה, ולזה שפיר אפשר לתת ממעשר לכתחילה, ולציין על הספר ככ"ל, כי עצם זה שהוא קונה ממנו הוא נותן לו צדקה בלי בוש, (ואני מכיר כמה עניים כאלה), וזה עוד מעניין החסד.

עוד מדבר רבינו זיע"א במה שנלמד היום על עניין: "אהבת ה'", ומפרט שמשורש זה יוצא שיקבל כל מה שמגיע אליו באהבה, וידוע מה שמסופר פעם שאלו תלמידי הרה"ק ה"מגיד ממעזריטש זיע"א אותו על ביאור דברי המשנה (ברכות נ"ד): "חייב אדם לברך על הריק כשם שהוא מברך על הטובה" = איך זה יתכן? ואמר להם: "לכו לכפר פלוני שם יושב הרה"ק ר' זושא מאניפולי זיע"א והוא יבאר לכם!" והלכו לשם ומצאוהו לבוש פרקים עני ואביון וישב מאחורי התווך, ושאלוהו על המשנה הל"ל, ויפתח ר' זושא את פיו ויאמר אליהם: "איני יודע מדוע שלח רבכם אתכם אלי והלאו לא מה שמביא עלי הוא טוב! ואין לי שום רע כלל! וממילא איני מבין מה השאלה במשנה!" והבן.

יש עוד פרט בעניין החסד והוא ללמד תורה לאחרים וכמו שאיתא בגמרא סוכה (מ"ט): על הפסוק (משלי): "ותורת חסד על לשונה" = "תורה ללמד זה היא תורה של חסד!" והיינו שמלמד אנשים אחרים זהו חסד גדול ביותר!

וכעת נעבור לעניין: "אהבת ה'" ואיך הוא קשור לחסד = אמר לי היום מורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א דבר נפלא בזה: קודם כל יש גם בעניין החסד עם השני הבדל עצום בין אם הוא עושה את החסד עם אהבה ובין אם הוא עושה את זה כהכרח שצריך לעזור לשני, וכן כביכול כלפי ה' יתברך במה שמדבר רבינו זיע"א שנלמד היום בע"ה שע"י שיש לו אהבת ה' ממילא הוא עושה לו חסד כביכול! והבן [והוסיף על זה הרב משה פורום שיחי' יש בספר "מכתב מאלוה" למרן הגרא"א דסלר זצוק"ל (חלק א' פ"א) שע"י הנהיגה נולד אהבה, אבל כאן זה קצת שונה כי רבינו זיע"א מדבר כאן על אהבה שמולידה נתינה! והבן].

והוא הוסיף עוד דבר נפלא שמוא במשניות אבות שני דינים בזה: אחד בפרק א' שאומר שמיא: "הווי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות", השני מובא בפרק ב' ואומר אותו ר' ישמעאל: "הווי מקבל את כל האדם בשמחה", ובאמת הם שני גדרים שונים, (וזה מבטא את עניין החסד באהבה הנ"ל), שיש: "פנים יפות" וזה גם דרגה, וכדאיתא בגמרא כתובות (ק"א): מממרה דר' יוחנן על הפסוק (ויחי): "ולבן שינים מחלב" – "טוב המלכין שינים

לחברו יותר ממשקו חלב", אבל בלבו אינו אוהבו דווקא, ויש לקבל "בשמחה" והיינו מאהבה שמאהבתו שמח עמו, והבן.

עוד בעניין החסד התחדש לי היום בבוקר בס"ד חידוש נפלא על הפסוק הנ"ל שהבאנו קודם (משלי): "ותורת חסד על לשונה", ולביאור רש"י על הפרק "אשת חיל" במשלי שזה על התורה נחיא, וכן הדרשה הנ"ל, אמנם לפירוש של רש"י כפשוטו שזה על האשה צריך להבין למה נקט דווקא על האשה תורת חסד? ונראה לבאר עפ"י מה שאמרו חז"ל (מובא ברש"י ריש ויחי עה"פ "ועשית עמדי חסד ואמת", ע"ש) שחסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת, כי לא מחכים לגמול על זה, וכן התורה שהאיש מכניס בבניו או בתלמידיו אין הכרח שיהיה חסד של אמת שפעמים שחושב שהם יאמרו את זה בשמו ויהיה לו כבוד וכדו', לעומת זאת מה שמכניסה האשה לבניה הרי היא לא מצפה שיאמרו את זה בשמה! וזה הוא: "תורת חסד", והבן.

ואם דיברנו על עניין החסד בתורה אי אפשר שלא להזכיר שהיום כ"ג סיון תשפ"ו הסתלק מהעולם הגאון ר' דב אהרן זלזניק זצוק"ל מו"ר "מאור התלמוד" רחובות שהרביץ תורה שנים רבות בחן ובנוגע, ת.נ.צ.ב.ה.

וכעת נקרא לשונו של רבינו זיע"א:

כיצד ירגיל האדם עצמו במדת החסד

העקר - אהבת ה'

עיקר כניסת האדם אל סוד החסד הוא לאהב את ה' תכלית אהבה שלא יניח עבודתו לשום סבה מפני שאין דבר נאהב אצלו כלל לערך אהבתו יתברך, ולזה יתקן תחלה צרכי עבודתו ואחר כך המותר יהיה לשאר הצרכים, ותהיה האהבה הזאת תקועה בלבו בין יקבל טובות מאת הקדוש ברוך הוא ובין יקבל יסורים ותוכחות ויחשבם לאהבה לו כדכתיב (משלי כז, ו): "נאמנים פצעי אוהב", וכדכתיב (דברים ו, ה): "ובכל מאדך" ופרשו (ברכות נד). "בכל מדה ומדה וכו'" כדי לכלל כל המדות בחסד ונמצא סוד הנהגתו מהמלכות ועם היות שהיא פועלת דין היא קשורה בחסד, והינו מדת נחום איש גם זו שיהיה אומר "גם זו לטובה", רצה לקשרה תמיד בצד החסד הנקרא טוב והיה אומר גם זו שגוראה שהיא בשמאל קשורה בגבורה אינו אלא לטובה היא קשורה בחסד ולכן אמר: "זה" שהוא בלשון נקבה, ור' ומסתייג ד"ה. וזו היא הנהגה גדולה להקשר בחסד תמיד.

ונבאר בע"ה (ברובד הפשוט כי זה דברים עמוקים מאוד):

רבינו זיע"א אומר כאן שהעיקר לאדם במעשה החסד הוא לעשות חסד עם הקב"ה כביכול, והעיקר בזה הוא לאהוב אותו, ומה שיש לנו ללמוד מזה למעשה הוא: א. לעשות את מה שה' רוצה עיקר ורק אח"כ את מה שאנחנו רוצים, כי זה מראה על אהבה! ב. לקבל את כל מה שהוא מביא עלינו, בין רע בין טוב, וכמו שאמר הכתוב (משלי כ – כ"ו): "נאמנים פצעי אוהב", וזה מה שעשה התנא הקדוש נחום איש גמזו במסכת תענית (כ"א). שהיה אומר על כל מה שהיה מגיע לו: "גם זו לטובה" (ורמזתי בזה פעם בס"ד: גם זו לטובה ר"ת: "גזל", לומר: גם אם גזלים אותך וכמו שהיה עם נחום איש גם זו באכסניה, ע"ש בגמ' תהיה שמח ותבין שזה לטובה, עוד התחדש לי היום בס"ד: כתוב בפסוק (תהילים - קכ"א, ב'): "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ" = וכתוב בלשון: "עושה" היינו לשון הווה, שכל הזמן הוא עושה אותם וממילא הוא שומר עלינו ומחיה אותנו בכל רגע ורגע! (ועי' במלבי"ם שם כעין זה, ואכ"מ"ל) והבן, ועל זה גופא יש לנו לאהוב אותו, וכ"ל).

ואמר לי על זה היום מורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א ביאור נפלא עפ"י סוד: צריך להבין: מדוע נחום איש גמזו אמר בלשון: "גם זו", ואילו ר' עקיבא (ברכות ס'): אמר: "כל דעביד רחמנא לטב עביד", וביאור: יש בסוד בחינה של: "זו" הרומז על "מלכות", ויש בחינה של: "כל" הרומז על יסוד, ושניהם נוטים לצד הדין, (וכמו שרמז כאן רבינו זיע"א גם על המלכות), והם לקחו אותם לצד הרחמים כל אחד בדרכו הוא, ונחום איש גם זו היה ממתיק הדינים בבחינת: "מלכות" ולכן אמר: "זה" שהוא בלשון נקבה, ור' עקיבא היה ממתיק הדינים בבחינת: "יסוד", ולכן אמר: "כל", והבן.

הוספה לגיליון הקודם ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי בליל ש"ק שלח תשפ"ו: הדברים נפלאים ביותר! ובעניין הדוגמה שהבאתם מהמלח שממתיק את המאכל יש לציין רק שבמלח הוא ממתיק את המאכל אך הוא נשאר נפרד והיינו שיש מלח ויש אוכל, לעומת זאת כאן מתהפך העניין עצמו, והבן.

הגיליון גודב ע"י ידידינו היקר ר' אברהם לוי שיחי' לע"נ אביו אסלן יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רג'נה בת רוחמה ומנשה ע"ה, אחיו חיים, משה (מוריס), יצחק בני רג'נה ז"ל, אחיותיו מלכה ואסתר בנות רג'נה ע"ה, אחיינו הד"ר יונתן לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי' ת.נ.צ.ב.ה. הגיליון גודב ע"י ידידינו היקר הבה"ח בנימין שרגא פלאם שיחי' להצלחתו. הגיליון גודב ע"י ידידינו ר' שמחה גבריאל גולדמן שיחי' לע"נ אמו העניא מלכה בת ר' שלמה לייב ע"ה נלב"ע כ"ב טבת. ת.נ.צ.ב.ה.